

Anvisning för ändrings- arbeten i bostaden i enlighet med lagen om funktionshinderservice

Östra Nylands arbetsgrupp för utveckling av handikapp-
servicen – uppdaterad 27.6.2023

Östra Nylands välfärdsområde

Nämnden för ordnande av tjänster 13.12.2023 § 140 och
31.01.2024 § 9

Innehåll

Anvisning för ändringsarbeten i bostaden i enlighet med lagen om funktionshinderservice	1
Innehåll	1
Centrala begrepp.....	2
1 Beskrivning av ändringsarbeten i bostaden	3
2 Lagar och regler som påverkar tjänsten väsentligt	4
3 Tjänsteanvändare	4
4 Grunder för beviljande av service	5
5 Processen för ändringsarbeten i bostaden.....	5
5.1 Serviceansökan	5
5.2 Behandling av ansökan och bedömning av servicebehov	6
5.3 Beslut om ändringsarbeten i bostaden	6
6 Genomförande av ändringsarbeten i bostaden.....	7
6.1 Planering av ändringsarbeten i bostaden	7
6.2 Genomförande av ändringsarbeten.....	7
6.3 Granskning och fakturering av ändringsarbeten	8
6.4 Materialen och anskaffningen av dem.....	9
6.5 Avtalsentreprenör inom handikappservicen.....	9
7 Klientavgifter.....	9
8 Indikatorer för tjänsten.....	10
9 Servicens kontaktytor till andra tjänster/aktörer	10
Källor.....	11
Bilagor	11

Centrala begrepp

Tillgänglighetsexpert

Tillgänglighetskartläggare för den byggda miljön som utbildats av tillgänglighetscentralen.

Entreprenör

En konkurrensutsatt företagare i byggbranschen vid handikappservicen inom Östra Nylands välfärdsområde.

Ändringsarbeten i bostaden

Med ändringsarbeten i bostaden avses ekonomiskt stöd som beviljas en person med funktionsnedsättning för utrustning i bostaden, ändringsarbeten eller förändringar i omgivningen i syfte att stöda möjligheterna att klara sig hemma.

Undanröjande av hinder inom bostaden och i bostadens närmiljö för att boendet och rörligheten ska lyckas. Enligt förordningen betraktas också planeringen av ändringsarbeten som ändringsarbeten i bostaden. En grundläggande renovering av bostaden betraktas inte som ändringsarbete i bostaden.

Bedömning av funktionsförmåga

I bedömningen av funktionsförmåga utreds klientens förmåga att klara av dagliga livsfunktioner som fysiskt, psykiskt, kognitivt och socialt är betydelsefulla och nödvändiga för hen i hemmiljön. Bedömningen av funktionsförmågan görs av en ergo- eller fysioterapeut eller någon annan yrkesutbildad person inom rehabiliteringen

Plan för ändringsarbeten i bostaden

Planen för ändringsarbeten i bostaden är en plan för det byggnadsarbeten/ändringsarbeten som ska utföras av entreprenören. Planen för ändringsarbete utarbetas tillsammans med klienten. Planen för ändringsarbeten i bostaden styr de byggarbeten som utförs av entreprenören.

Tillgänglighetskartläggningen

I tillgänglighetskartläggningen antecknas de hinder som finns i bostaden och i dess omedelbara närmiljö.

Plan för tillgängligt boende

Inbegriper både en kartläggning av den byggda miljös tillgänglighet och en plan för ändringsarbeten i bostaden. Utifrån de uppgifter man fått från tillgänglighetskartläggningen planeras genomförandet av ett så tillgängligt ändringsarbete som möjligt tillsammans med klienten. Utöver tillgängligheten i bostaden innehåller planen bland annat undanröjande av hinder i bostadens omedelbara närmiljö.

En anställd inom handikappservicen är en utexaminerad socialarbetare, socialhandledare eller tillgänglighetsexpert som arbetar inom handikappservicen

1 Beskrivning av ändringsarbeten i bostaden

Med ändringsarbeten i bostaden avses skäligt ekonomiskt stöd som beviljas en person med funktionsnedsättning för anskaffning av redskap och anordningar i bostaden samt ändringsarbeten eller förändringar i omgivningen i syfte att stöda möjligheterna att klara sig hemma.

Kostnader som ersätts gäller ändringsarbeten i den varaktiga bostaden. Med varaktig bostad avses den bostad där personen i verkligheten bor. Begreppet varaktig bostad har inte avgränsats enbart till de grunder på basis av vilka en persons hemort bestäms. En person med grav funktionsnedsättning kan således ha flera sådana stadigvarande bostäder som avses i handikapplagen. Till exempel i skilsmässosituationer kan ett barn med funktionsnedsättning behöva ändringsarbeten i bostaden på två skilda adresser.

Någon särskild skyldighet att ersätta kostnader finns enligt lagen inte ifall tillräcklig omsorg om personen med grav funktionsnedsättning inte kan tryggas genom åtgärder inom den öppna vården. Med detta avses enligt regeringens proposition situationer där omsorgen av personer med mycket svår funktionsnedsättning eller flera funktionsnedsättningar kräver fortlöpande eller långvarig kompetens inom sjukvården eller annan specialkompetens. Här avses också de situationer då en person på grund av sitt behov av service och vård redan vårdas på institution.

Ändringsarbetena indelas i:

Monteringstjänster och små ändringsarbeten

Största delen av ändringsarbetena är små, vilka en sakkunnig inom byggbranschen klarar av självständigt.

Typiska små ändringsarbeten är bland annat:

- Små el- och LVS-arbeten
- montering av stödhandtag
- borttagning av trösklar eller installation av tröskelramp
- breddning av dörröppning
- installering av yttre ramper
- viloplan och räcken
- spisvakt
- ändring av vatteninredning
- ljusmodifiering för synskadade
- installation, service, bruksanvisning och återvinning av larmanordningar för hörsel-skadade

Omfattande ändringsarbeten

Med omfattande ändringsarbete avses objekt, till vilka det behövs sakkunniga inom flera specialområden och där man kan bli tvungen att göra större strukturella ändringar eller tillbyggnadsdelar. En del omfattande ändringsarbeten kan kräva samarbete med kommunens byggnadstillsyn i syfte att genomföra eventuella tillstånd och föreskrifter.

Typiska omfattande ändringsarbeten kan vara bland annat:

- hissinstallation
- installation av lätthiss
- ändringsarbeten i våtrum
- ändringsarbeten i toalett
- ändringsarbeten i kök
- ändringar i bostadens konstruktioner, till exempel utvidgning av utrymmet eller ändring av användningsändamål

Personer med funktionsnedsättning, för vilka ändringsarbetena möjliggör fortsatt boende hemma, kan få stödet. Stöd för bostadsändringar ansöks av välfärdsområdets handikappservice.

På basis av handikappservicelagen och verksamhetsprinciperna kan handikappservicen bevilja stöd endast för skäliga kostnader för objektsspecifikt beställda nödvändiga ändringsarbeten och installationer av anordningar i bostaden.

Om klienten vill utföra ändringsarbeten som inte har ansetts ersättningsgilla av handikappservicen, ska hen separat komma överens om detta med entreprenören, och själv stå för kostnaderna som orsakats av ändringarna i fråga direkt med entreprenören. Om klienten vill utföra ändringsarbeten med dyrare alternativ än de som handikappservicen har förbundit sig att betala, fakturerar entreprenören klienten för de extra kostnaderna.

Handikappservicen svarar inte för de kostnader som uppstår efter att ändringsarbetena inlett och som beror på behovet av en grundrenovering av bostaden (t.ex. fuktskador, byggnadsfel eller skadliga ämnen).

2 Lagar och regler som påverkar tjänsten väsentligt

Ordnandet av ändringsarbeten i bostaden bygger på

- lagen om service och stöd på grund av handikapp, dvs. handikappservicelagen (380/1987),
- förordningen om service och stöd på grund av handikapp (759/1987) och
- socialvårdslagen (1301/2014).
- Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet (241/2017)

Ändringsarbetet i bostaden har konkurrensutsatts i Östra Nyland 2020–2021. Avtalsvillkoren i det avtal som ingåtts med välfärdsområdet iaktas med entreprenörerna.

3 Tjänsteanvändare

Ändringsarbeten i bostaden beviljas en person vars funktionsförmåga har försämrats långvarigt eller varaktigt och som bedöms dra nytta av ändringsarbetet enligt handikappservicelagen. Servicebehovet bedöms av en anställd inom handikappservicen. Nedsatt funktionsförmåga kan bero på till exempel en skada, sjukdom eller en plötslig funktionsnedsättning.

4 Grunder för beviljande av service

Bestämmelser om ändringsarbeten i bostaden finns i handikappservicelagen och -förordningen. Vårdsområdet ska ersätta en person med funktionsnedsättning skäliga kostnader för ändringsarbeten i bostaden samt för anskaffning av redskap och anordningar i bostaden, om dessa åtgärder med hänsyn till funktionsnedsättningen eller sjukdomen är nödvändiga för att personen ska klara de funktioner som tillhör vardagslivet.

Som funktionshindrad betraktas en person som på grund av skada eller sjukdom har särskilda svårigheter att röra sig eller klara sig på egen hand hemma. Det är fråga om en subjektiv rätt som inte kan avslås med hänvisning till anslagsbrist.

Kostnaderna ersätts för ändringsarbeten i personens permanenta bostad. Med permanent bostad avses den bostad där personen faktiskt bor. Begreppet permanent bostad har inte begränsats enbart till de grunder på vilka personens hemort bestäms. En person med funktionsnedsättning kan således ha flera sådana permanenta bostäder som avses i handikappservicelagen.

5 Processen för ändringsarbeten i bostaden

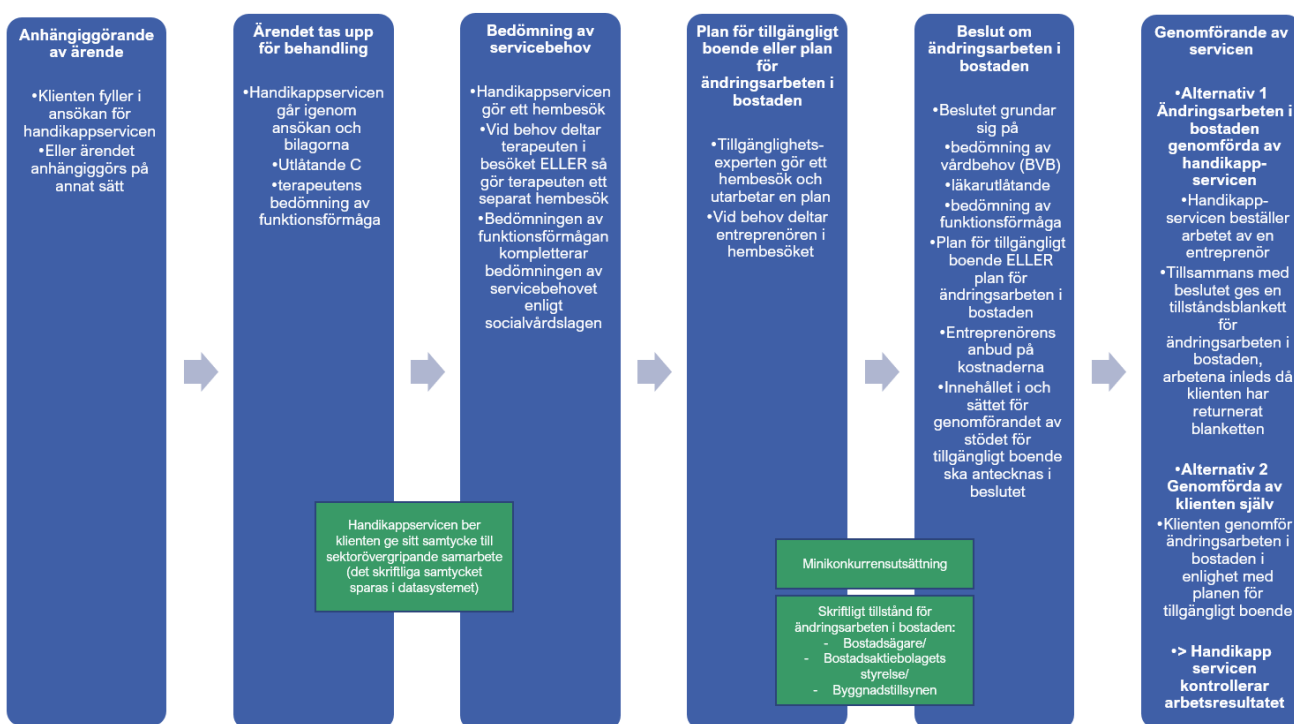

BILD 1: Processen för ändringsarbeten i bostaden

5.1 Serviceansökan

Ändringsarbeten i bostaden kan ansökas skriftligen eller muntligen av vårdsområdet. Ansökan skickas till handikappservicen. Ett läkarutlåtande som är mindre än sex (6) månader gam-

malt bör bifogas till ansökan, om det inte redan tidigare har lämnats in. Ytterligare kan det behövas ett utlåtande av fysioterapeuten eller ergoterapeuten om funktionsförmågan i hemmiljön samt eventuellt en plan för tillgängligt boende eller en plan för ändringsarbeten i bostaden. En anställd inom handikappservicen kan vid behov via SFM-systemet begära en bedömning av funktionsförmågan för rehabilitering inom välfärdsområdet.

Behovet att upprätta en plan för tillgängligt boende kan upptäckas av en tillgänglighetsexpert, en terapeut eller av klienten själv. Planen för tillgängligt boende innehåller ändringsarbeten i bostaden, redskap och tekniska lösningar.

5.2 Behandling av ansökan och bedömning av servicebehov

En anställd inom handikappservicen tar emot klientens ansökan för behandling. Den anställda inom handikappservicen kontakter klienten och avtalar vid behov om hembesök för bedömning av klientens situation. Vid behov kan man be en ergo- eller fysioterapeut, tillgänglighetsexpert eller entreprenör delta i hembesöket. Entreprenören är skyldig att på arbetstagarens begäran delta i bedömningen och samarbeta med nödvändiga personer och aktörer. Planeringen och utarbetandet av kostnadskalkylen kan förutsätta att entreprenören besöker klienten.

Den anställda inom handikappservicen registrerar bedömningen av klientens servicebehov i socialvårdens klientdatasystem. Bedömningen av funktionsförmågan kompletterar bedömningen av servicebehovet. Bedömningen av funktionsförmågan borde innehålla följande information om klienten:

- Anamnes (ålder, sjukdomar, rehabiliteras klienten på grund av skada eller sjukdom)
- Beskrivning av nuvarande funktionsförmåga. Hur klienten agerar och rör sig i sin egen omgivning.
- Klientens mål och önskemål
- Hur skadan eller sjukdomen påverkar vardagen.
- Ändringsarbetena i bostaden påverkar vardagen: ökar delaktigheten, självständigheten, den egna aktiviteten eller livskvaliteten
- Andra metoder och redskap för att hjälpa klienten i vardagen (exempelvis hjälpmedel eller stödtjänster)

5.3 Beslut om ändringsarbeten i bostaden

Inom handikappservicen fattas beslut enligt handikappservicelagen. Beslutet fattas av en yrkesutbildad person enligt socialvårdslagen. Innan beslutet fattas kan ansökan behandlas i en arbetsgrupp vid handikappservicen.

Om beslutet är jakande inleds planeringen och genomförandet av ändringsarbeten i bostaden. Objektet för ändringsarbeten i bostaden och de nödvändiga ändringsarbetena kartläggs och planeras tillsammans med klienten, serviceproducenten/entreprenören och den anställda inom handikappservicen.

Om beslutet är nekande har klienten möjlighet att söka ändring i beslutet inom 30 dagar i enlighet med anvisningen om ändringssökande.

Innan ändringsarbeten i bostaden inleds ger eller skaffar klienten skriftligt tillstånd till ändringsarbeten i bostaden och ansvarar för om det under arbetets gång framgår åtgärder som kräver grundrenovering av bostaden. Tillstånd och ansvarsfrihet för ändringsarbeten i bostaden kan, beroende på ändringsarbetets omfattning, beviljas av bostadsinnehavaren, husbologets styrelse eller kommunens byggnadstillsyn.

6 Genomförande av ändringsarbeten i bostaden

6.1 Planering av ändringsarbeten i bostaden

Den anställda inom handikappservicen begär anbud av konkurrensutsatta serviceproducenter/entreprenörer i konkurrensutsättningsordning. Entreprenören ger ett specificerat anbud till ett takpris på det objekt där ändringsarbeten ska utföras. Entreprenören lämnar anbudet som baserar sig på kontraktspriserna i enlighet med vad som anges i anbudsförfrågan, oftast inom en vecka från det att anbudsförfrågan har lämnats.

I anbudet för ändringsarbeten i bostaden ska entreprenören specificera timmarna, styckepri-set och totalpriset på det arbete som har utförts samt göra en utredning om det nödvändiga materialet och dess priser. Det erbjudna takpriset får inte överskridas utan skriftligt samtycke av den anställda inom handikappservicen. Uppgifter och motiveringar till att takpriset eventuellt överskrids ska anges till handikappservicen genast när ärendet har kommit till kännedom.

Den anställda inom handikappservicen behandlar anbudet, gör en beställning av entreprenören och ger en betalningsförbindelse, i vilken ändringsarbetet som beställs och de kostnader som faktureras beställaren fastställs. Beställningen görs skriftligen per e-post.

Handikappservicen betalar fakturorna enligt de genomförda arbetsprestationerna. Nödvändiga tillbehör, som inte har kunnat prissättas i förväg i anbudet, faktureras enligt de verkliga kostnaderna. Verifikationerna bör finnas bifogade till fakturan.

6.2 Genomförande av ändringsarbeten

Entreprenören strävar efter att inleda arbetet senast inom två veckor från att arbetena beställts, om inte annat överenskomms med klienten. Entreprenören utför arbetet utan ogrundat dröjsmål i enlighet med beställningen. Entreprenören är skyldig att inleda arbetet inom den överenskomna tiden. Hen är också skyldig att meddela den anställda vid handikappservicen och klienten om eventuella dröjsmål i arbetet.

Entreprenören utför arbetet i klienternas bostäder och i deras omedelbara närhet i enlighet med ändringsplanen. Entreprenören rapporterar till handikappservicen om ändringsarbetet förhindras eller fördröjs avsevärt. Om det under genomförandet framkommer omständigheter på basis av vilka ändringsarbeten inte kan utföras med iakttagande av maximibeloppet i planen eller kostnadsförslaget, bör entreprenören utan dröjsmål underrätta den anställda vid handikappservicen om detta. Arbetet görs helt färdigt i enlighet med planen för ändringsarbeten.

Service enligt ändringsarbeten i bostaden tillhandahålls med respekt för klienternas mänskovärde och grundläggande rättigheter. Ändringsarbetet utförs för klienten inom handikappservice, men klientens anhöriga bör beaktas när man arbetar hos klienten. Vid behov bör även klientens assistent eller tolk beaktas.

Handikappservice kan vid behov begära av entreprenören en förteckning över de personer som deltar i arbetet i objektet.

Vid ändringsarbeten i bostaden underrättar entreprenören lägenhetens och vid behov hela fastighetens invånare och andra användare i tillräckligt god tid på förhand om alla arrangemang som inverkar på användarnas verksamhet. Åtminstone följande saker bör anmälas:

- tidpunkten för inledande och färdigställande av arbetena
- avbrott i hustekniska system (värme, vatten, el osv.)
- arbetsskeden som orsakar buller, damm eller vibration
- risk för fläckar på grund av nymålade ytor

Entreprenören ansvarar för att prestationen är förenlig med avtalet för en garantitid på två (2) år. Till den entreprenörsprestation som garantin gäller räknas också tilläggs- och ändringsarbeten (*ALLMÄNNA AVTALSVILLKOR FÖR BYGGENTREPRENAD, 98 29 §*).

6.3 Granskning och fakturering av ändringsarbeten

Entreprenören informerar den anställda vid handikappservice per e-post eller telefon om att ändringsarbetena har slutförts. Meddelandet innehåller uppgifter om det slutförda arbetet samt skilt på begäran bilder på objektet.

Den anställda inom handikappservice kontrollerar objektet för ändringsarbetet inom två veckor från entreprenörens meddelande. Om de utförda arbetena inte överensstämmer med ändringsplanen eller är säkra och inte uppfyller de riksomfattande byggbestämmelserna och tillgänglighetsförordningarna, fixar entreprenören felen på egen bekostnad.

Entreprenören fakturerar handikappservice för ändringsarbeten efter att arbetaren skriftligt har godkänt ändringsarbetena.

Klienten (vid behov en anhörig eller någon annan laglig företrädare)	Hälsovårdstjänster (rehabilitering)	Handikappservice	Entreprenören
<p>Fyller i och lämnar in ansökan om handikappservice</p> <p>Skaffar nödvändiga bilagor och lämnar in dem som bilaga till ansökan (läkarutlåtande, e.d.)</p> <p>Beskriver sin egen situation i fråga om ändringsarbeten i bostaden</p> <p>Framför önskemål om genomförandet av ändringsarbeten i bostaden</p> <p>Godkänner planen för ändringsarbetena i bostaden</p>	<p>Fysioterapeuten/ergoterapeuten:</p> <p>Hjälper vid behov till med att fylla i ansökan tillsammans med klienten</p> <p>Gör en bedömning av funktionsförmågan. (Tillstånd av klienten behövs för att skicka bedömningen till handikappservice)</p> <p>Beskriver i bedömningen hur ändringsarbetena i bostaden påverkar klientens vardag</p>	<p>Socialarbetaren/socialhandledaren:</p> <p>Hjälper vid behov till med att fylla i ansökan tillsammans med klienten</p> <p>Behandlar ansökan</p> <p>Gör en bedömning av servicebehov</p> <p>Fattar beslut om ändringsarbetena i bostaden</p> <p>(socialhandledaren: små ändringsarbeten och install-</p>	<p>Ansvarar för det tekniska genomförandet av ändringsarbetet, säkerheten på byggsplatsen, prydligheten och slutstädningen i enlighet med gällande byggbestämmelser, förordningar och lagar</p> <p>Följer det avtal om ändringsarbeten i bostaden som ingåtts med välfärdsområdet</p> <p>Ser till att de tillbehör, material och hjälpmedel som arbetet förutsätter transporteras till och från objektet.</p>

	Gör vid behov ett kontrollbesök i klientens hem när ändringsarbetena i bostaden har slutförts	<p>ationer, socialarbetaren: omfattande ändringsarbeten i bostaden)</p> <p>Tillgänglighetsexperter:</p> <p>Utgör planen för tillgängligt boende eller planen för ändringsarbeten i bostaden</p> <p>Den anställda inom handikappservicen:</p> <p>Beställer arbetet av entreprenören</p> <p>Kontrollerar ändringsarbetena i bostaden när arbetet är slutfört</p>	Underrättar omedelbart den anställda inom handikappservicen om undantag
--	---	--	---

Tabell 1. En tabell om ansvarsfördelningen mellan olika aktörer

6.4 Materialen och anskaffningen av dem

Entreprenören beaktar de material- och bygganvisningar som den anställda inom handikappservicen gett. Entreprenören skaffar byggmaterialet och det övriga materialet. Entreprenören ansvarar för att materialet levereras till och från objektet. Den anställda inom handikappservicen kan för varje objekt fastställa t.ex. omständigheter som hänför sig till rampen och som entreprenören beaktar vid genomförandet av ändringsarbetet.

I handikappservicens lager förvaras material som behövs för ändringsarbeten, såsom hissar, metallramp, tröskelramp, stödhandtag och liknande förnödenheter. Dessa material återvinns och utnyttjas vid ändringsarbeten, om det är möjligt i arbetsobjektet. Detta beaktas när det objektspecifika anbudet lämnas in.

6.5 Avtalsentreprenör inom handikappservicen

Entreprenören har utsett en person som kan nås av den anställda vid handikappservicen per telefon och e-post under vardagar måndag till fredag kl. 9–15. Hen arbetar för att främja processen som kontaktperson för handikappservicen, klienterna och andra samarbetspartner.

Entreprenörens personal är yrkeskunnig och uppfyller de kompetens- och utbildningskrav som överenskommit i avtalet. Entreprenörens personal kan stå antingen i direkt anställningsförhållande eller vara anställda via köp från underentreprenad.

Personalen förväntas vara pålitliga och lämpliga för det arbete som utförs hos klienten, ha kundserviceanda, god hantering av byggnadskunskaper samt tillräckliga muntliga kunskaper i finska och/eller svenska. Arbetet i klienternas hem förutsätter att personalen behandlar klienten och dennes närstående vänligt, sakligt och högaktningsfullt.

7 Klientavgifter

Servicen är avgiftsfri för klienten.

8 Indikatorer för tjänsten

Antalet beslut inom välfärdsområdet

Uppföljning av ekonomin

- Arbetspris
- Materialpris
- Pris på elementen i ändringsarbetet

Antalet återvunna element i ändringsarbetet

Hisservice

Klientnöjdhetenkäter och klientrespons

Bedömningar av servicebehovet och serviceplaner

9 Servicens kontaktytor till andra tjänster/aktörer

Social- och hälsovårdstjänster samt specialistsjukvården inom Östra Nylands välfärdsområde

- En yrkesutbildad person kan identifiera att klienten kunde dra nytta av ändringsarbeten i bostaden och instruera klienten att kontakta handikappservicen.
- Om kriterierna inte uppfylls för ändringsarbeten i bostaden enligt handikappservice-lagen, kan man hänvisas till att ansöka om ändringsarbeten i bostaden som beviljas med stöd av socialvårdslagen.

Byggnadstillsynen i kommunerna

- Handledning och rådgivning i byggnadstekniska frågor
- Anskaffning av nödvändiga byggnadslov

Reparationsrådgivare vid Centralförbundet för de gamlas väl ry

- Om kriterierna inte uppfylls för ändringsarbeten i bostaden enligt handikappservice-lagen eller socialvårdslagen, kan klienten hänvisas till ARA:s reparationsunderstöd t.ex. via reparationsrådgivaren vid Centralförbundet för de gamlas väl ry.

Källor

Östra Nylands kommuners och städers upphandlingsdokument 2020–2021

https://www.ara.fi/sv-FI/Lan_och_bidrag/Reparationsunderstod/Reparationsunderstod_for_aldre_och_handikappade_personer

Lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),

Förordning om service och stöd på grund av handikapp (759/1987)

Socialvårdslagen (1301/2014)

Bilagor

Ett utkast av avtalet med entreprenören

Tillstånd för ändringsarbeten i bostaden